

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntapolitiikan laitos	
Tekijä-Författare-Author Hämäläinen, Hans-Mikael			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Yhdessä asumisen loukku : tutkielma toimeentulotuen kotitalouskohtaisestatarveharkinnasta			
Oppiaine-Läroämne-Subject Sosiaalipolitiikka			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2007-09-10	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 116 s., 15 liites.
Tiivistelmä-Referat-Abstract Tutkielma käsittelee toimeentulotuen kotitalouskohtaista tarveharkintaa ja sen seurauksia avustusta saavien tai sitä hakevien henkilöiden kannalta. Toimeentulotuessa tarveharkinta kohdistetaan perheeseen, jolla tarkoitetaan avioliittoa, rekisteröityä parisuhdetta tai avioliitonomaisissa suhteissa asuvaa miestä ja naista sekä heidän huolettavinaan olevia lapsia. Käytännön perustava oletus on, että perhe muodostaa yhteistalouden, jossa kotitalouden varat ovat tasapuolisesti kaikkien sen jäsenten käytettävissä. Oikeuskirjallisuudessa on kuitenkin kiinnitetty huomiota siihen, että Suomessa elatusvelvollisuus koskettaa vain virallisia parisuhteita, mutta toimeentulotuessa tarveharkinta toteutetaan käytännössä aina perhekohtaisena myös avioliittojen kohdalla. Lisäksi sosiologisessa kirjallisuudessa on kyseenalaistettu perheen ja yhteistalouden lähtökohtainen oletus sekä osoitettu, että perheiden varojen hallinta voi rakentua yhteistaloudellisten järjestelyiden ohella myös erillistaloudellisille käytännöille. Tutkimuskohteenani ovat toisen henkilön kanssa samassa asunnossa asuvat toimeentulotuen hakijat tai saajat. Keräsin 20 henkilön toimeentulotukikertomuksesta koostuvan aineiston levittämällä tutkimusilmoituksia internetiin, sähköpostilistoille ja lehtien yleisönasastopalstoille sekä sosiaalitoimistojen ilmoitustauluille. Aineiston keräämisen ajatuksena oli antaa vastaajien kertoa mahdollisimman vapaasti kohtaamistaan ongelmista ja vasta heidän kertomuksen saatuaani esitin heille tarkempia kysymyksiä sähköpostitse, puhelimitse ja internetin välityksellä. Aineiston analyysin periaatteena puolestaan oli lähestyä kertomuksia kriittisesti sillä oletuksella, että vastaajat kuvailevat toimeentulotuen todellisuutta sellaisena kuin he ovat sen itse kokeneet. Toimeentulotukijärjestelmä tarveharkintakäytäntöineen on se pää rakenne, jota vasten avustusta hakeneiden tai saaneiden henkilöiden kokemukset muodostuvat. Analyysini kohdistuu juuri rakenteen ja kokemuksien leikkauspisteeseen. Toimeentulotuen luonteesta johtuen tarkastelu on sidoksissa myös käsityksiin köyhyydestä ja välttämättömistä tarpeista sekä näkemyksiin perheen ja yhteistalouden välisestä yhteydestä. Näin ollen toimeentulotuen muodostama rakenne ja aiempien tutkimuksien tarjoamat teoreettiset viitekehukset köyhyyteen, tarveharkintaan sekä perheiden varojen hallintaan muodostavat ne kontekstit, joiden yhteydessä analysoin keräämäni aineistoa. Analyysissä jäsenin aineiston neljään erilliseen teemaan. Teemaluvut etenevät esitysjärjestyksessään yleisestä erityiseen siten, että aluksi esitän kotitalouskohtaisen tarveharkinnan perusongelmia ja siirryn erityisongelmiin tai -tilanteisiin. Perhekohtaisen tarveharkinnan ongelmat ja niiden seuraukset ovat moninaisia ja vakavia. Aineiston perusteella käytäntö aiheuttaa henkilöiden ja perheiden taloudellista turvattomuutta, vakavaa puutetta ja muodostaa tulo- tai köyhyysloukkuja. Kotitalouskohtainen tarveharkinta lisää myös väärin päätösten todennäköisyyttä ja aiheuttaa avustusten viiveilä. Lisäksi perhekohtainen tarveharkinta synnyttää sukupuolten, yksilöiden ja perheiden välistä epätasa-arvoisuutta sekä muodostaa hakukäytäntöihin liittyviä tietosuoja- ja tiedonanto-ongelmia.			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords toimeentulotuki tarveharkinta köyhyys perhe elatusvelvollisuus kannustinloukut perusoikeudet			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			